Republica Moldova

CURTEA CONSTITUŢIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizărilor nr. 146g/2026, nr. 173g/2026 şi nr. 230g/2026

privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din articolele 11 alin. (2) și 19 alineatele (1) și (5) pct. 2) lit. c) din Legea nr. 252 din 17 august 2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative

(*unele competențe ale comisiei de evaluare externă, inclusiv competența de a contesta hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor, şi competența Curții Supreme de Justiție de a constata nepromovarea evaluării*)

CHIŞINĂU

6 noiembrie 2026

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA*, judecători*,
cu participarea dlui Cristian Rotaru, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizările înregistrate la 6 iulie 2026, la 4 august 2026 și la 26 octombrie 2026,
Examinând admisibilitatea sesizărilor menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 6 noiembrie 2026, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 252 din 17 august 2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative, după cum urmează:

(a) textul „comisia de evaluare a stabilit” din articolul 11 alin. (2);

(b) textul „[...] sau de către comisia de evaluare [...]” din articolul 19 alin. (1);

(c) textul „[...] sau nepromovarea evaluării [...]” din articolul 19 alin. (5) pct. 2) lit. c),

ridicate de dl avocat Petru Balan, în interesele dlui Andrei Balan (*sesizarea nr. 146g/2026*), parte în dosarul nr. 3-6/2026, de dl Vasile Plevan, parte în dosarul nr. 3-7/2026 (*sesizarea nr. 173g/2026*), și de dl Victor Cazacu, parte în dosarul nr. 3-13/2026 (*sesizarea nr. 230g/2026*), toate pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nr. 146g/2026 a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecătoare Stela Procopciuc și de dnii judecători Leonid Chirtoacă și Vladislav Gribincea, sesizarea nr. 173g/2026 – de dnele judecătoare Diana Stănilă și Stella Blești și de dl judecător Leonid Chirtoacă, iar sesizarea nr. 230g/2026 – de dnii judecători Vladislav Gribincea și Ion Munteanu și dna judecătoare Ana Cucerescu, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

3. Având în vedere identitatea de obiect a sesizărilor care stau la baza criticilor de neconstituționalitate, pe baza pct. 18 din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea a decis conexarea lor într-un singur dosar, căruia i-a atribuit numărul 146g/2026.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiilor principale

Circumstanțele cauzei nr. 3-6/2026 (sesizarea nr. 146g/2026)

4. Domnul Andrei Balan, procuror în cadrul Procuraturii Anticorupție, este subiect al evaluării externe a procurorilor, pe baza mecanismului instituit prin Legea nr. 252 din 17 august 2023. La 24 mai 2024, Comisia de evaluare l-a notificat pe dl Andrei Balan despre inițierea procedurii de evaluare.

5. La 9 septembrie 2025, Comisia de evaluare a aprobat raportul de evaluare şi i-a propus Consiliului Superior al Procurorilor să constate nepromovarea evaluării de către dl Andrei Balan.

6. Prin Hotărârea nr. 1-344/2025 din 2 octombrie 2025, Consiliul Superior al Procurorilor a respins raportul Comisiei și a dispus reluarea procedurii de evaluare.

7. La 30 aprilie 2026, Comisia de evaluare a aprobat un nou raport de evaluare[1] și i-a propus, în mod repetat, Consiliului Superior al Procurorilor să constate nepromovarea evaluării de către dl Andrei Balan.

8. Prin Hotărârea nr. 1-161/9 din 26 mai 2026[2], Consiliul Superior al Procurorilor a respins cel de-al doilea raport al Comisiei de evaluare și, pe baza articolului 18 alin. (3) lit. c) din Legea nr. 252 din 17 august 2023, a constatat promovarea evaluării de către dl Andrei Balan.

9. La 26 iunie 2026, dl Christopher Lehmann, președinte al Comisiei de evaluare a procurorilor, a depus la Curtea Supremă de Justiție o contestație, cu solicitarea de a anula hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor și de a constata nepromovarea evaluării externe de către dl Andrei Balan.

10. În cadrul procedurii de examinare a contestaţiei, dl avocat Petru Balan a ridicat, în interesele dlui Andrei Balan, excepţia de neconstituţionalitate a textului „sau de către comisia de evaluare” din articolul 19 alin. (1) și a textului „sau nepromovarea evaluării” din articolul 19 alin. (5) pct. 2) lit. c) din Legea nr. 252 din 17 august 2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative.

11. Printr-o încheiere din 3 iulie 2026, Curtea Supremă de Justiție a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

Circumstanțele cauzei nr. 3-7/2026 (sesizarea nr. 173g/2026)

12. Domnul Vasile Plevan, procuror în cadrul Procuraturii Anticorupție, este subiect al evaluării externe a procurorilor, pe baza mecanismului instituit prin Legea nr. 252 din 17 august 2023. În acest sens, la 24 mai 2024, Comisia de evaluare l-a notificat pe dl Vasile Plevan despre inițierea procedurii de evaluare.

[1] Raportul Comisiei de evaluare nu a fost publicat.

[2] Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nu a fost publicată.

13. La 21 ianuarie 2026, Comisia de evaluare a aprobat raportul de evaluare şi i-a propus Consiliului Superior al Procurorilor să constate nepromovarea evaluării de către dl Vasile Plevan.

14. Prin Hotărârea nr. 1-51/2026 din 19 februarie 2026, Consiliul Superior al Procurorilor a respins raportul Comisiei și a dispus reluarea procedurii de evaluare.

15. La 28 aprilie 2026, Comisia de evaluare a aprobat un nou raport de evaluare[3] și i-a propus, în mod repetat, Consiliului Superior al Procurorilor să constate nepromovarea evaluării de către dl Vasile Plevan.

16. Prin Hotărârea nr. 1-166/9 din 11 iunie 2026[4], Consiliul Superior al Procurorilor a respins cel de-al doilea raport al Comisiei și, pe baza articolului 18 alin. (3) lit. c) din Legea nr. 252 din 17 august 2023, a constatat promovarea evaluării de către dl Vasile Plevan.

17. La 26 iunie 2026, dna Virginia Moraru, vicepreședinte al Comisiei de evaluare a procurorilor, a formulat la Curtea Supremă de Justiție o contestație, cu solicitarea de a anula hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor și de a constata nepromovarea evaluării externe de către dl Vasile Plevan.

18. În cadrul procedurii de examinare a contestaţiei, dl Vasile Plevan a ridicat excepţia de neconstituţionalitate a textului „comisia de evaluare a stabilit” din articolul 11 alin. (2), a textului „sau de către comisia de evaluare” din articolul 19 alin. (1) și a textului „sau nepromovarea evaluării” din articolul 19 alin. (5) pct. 2) lit. c) din Legea nr. 252 din 17 august 2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative.

19. Printr-o încheiere din 23 iulie 2026, Curtea Supremă de Justiție a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

Circumstanţele cauzei nr. 3-13/2026 (sesizarea nr. 230g/2026)

20. Domnul Victor Cazacu, procuror în cadrul Procuraturii Anticorupție, este subiect al evaluării externe a procurorilor, pe baza mecanismului instituit prin Legea nr. 252 din 17 august 2023. La 24 mai 2024, Comisia de evaluare l-a notificat pe dl Victor Cazacu despre inițierea procedurii de evaluare.

21. La 16 ianuarie 2026, Comisia de evaluare a aprobat raportul de evaluare şi i-a propus Consiliului Superior al Procurorilor să constate nepromovarea evaluării de către dl Victor Cazacu.

22. Prin Hotărârea nr. 1-47/2026 din 12 februarie 2026, Consiliul Superior al Procurorilor a respins raportul Comisiei și a dispus reluarea procedurii de evaluare.

23. La 14 august 2026, Comisia de evaluare a aprobat un nou raport de evaluare[5] și i-a propus, în mod repetat, Consiliului Superior al Procurorilor să constate nepromovarea evaluării de către dl Victor Cazacu.

[3] Raportul Comisiei de evaluare nu a fost publicat.
[4] Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nu a fost publicată.
[5] Raportul Comisiei de evaluare nu a fost publicat.

24. Prin Hotărârea nr. 1-270/2026 din 11 septembrie 2026[6], Consiliul Superior al Procurorilor a respins cel de-al doilea raport al Comisiei de evaluare și, pe baza articolului 18 alin. (3) lit. c) din Legea nr. 252 din 17 august 2023, a constatat promovarea evaluării de către dl Victor Cazacu.

25. La 1 octombrie 2026, dna Virginia Moraru, vicepreședinte al Comisiei de evaluare a procurorilor, a formulat la Curtea Supremă de Justiție o contestație, cu solicitarea de a anula hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor și de a constata nepromovarea evaluării externe de către dl Victor Cazacu.

26. În cadrul procedurii de examinare a contestaţiei, dl Victor Cazacu a ridicat excepţia de neconstituţionalitate a textului „sau de către comisia de evaluare” din articolul 19 alin. (1) și a textului „sau nepromovarea evaluării” din articolul 19 alin. (5) pct. 2) lit. c) din Legea nr. 252 din 17 august 2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative.

27. Printr-o încheiere din 23 octombrie 2026, Curtea Supremă de Justiție a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

28. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1
Statul Republica Moldova

„[...]

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile şi libertăţile lui, libera dezvoltare a personalităţii umane, dreptatea şi pluralismul politic reprezintă valori supreme şi sunt garantate.”

Articolul 20
Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacţie efectivă din partea instanţelor judecătoreşti competente împotriva actelor care violează drepturile, libertăţile şi interesele sale legitime.

[...]”

Articolul 23
Dreptul fiecărui om de a-şi cunoaşte drepturile şi îndatoririle

„[...]

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-şi cunoaşte drepturile şi îndatoririle. În acest scop statul publică şi face accesibile toate legile şi alte acte normative.”

[6] Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nu a fost publicată.

Articolul 26
Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

[...]”

Articolul 28
Dreptul la viața intimă, familială și privată

„Statul respectă şi ocroteşte viaţa intimă, familială şi privată.”

Articolul 39
Dreptul la administrare

„(1) Cetăţenii Republicii Moldova au dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum şi prin reprezentanţii lor.

(2) Oricărui cetăţean i se asigură, potrivit legii, accesul la o funcție publică.”

Articolul 43
Dreptul la muncă și la protecția muncii

„(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiţii echitabile şi satisfăcătoare de muncă, precum şi la protecţia împotriva şomajului.

(2) Salariaţii au dreptul la protecţia muncii. Măsurile de protecţie privesc securitatea şi igiena muncii, regimul de muncă al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim pe economie, repaosul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiţii grele, precum şi alte situaţii specifice.

[...]”

Articolul 53
Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

„(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptăţită să obţină recunoaşterea dreptului pretins, anularea actului şi repararea pagubei.

[...]”

Articolul 54
Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului şi cetăţeanului.

[...]”

Articolul 74
Adoptarea legilor și a hotărârilor

„(1) Legile organice se adoptă cu votul majorităţii deputaţilor aleşi, după cel puţin două lecturi.

(2) Legile ordinare şi hotărârile se adoptă cu votul majorităţii deputaţilor prezenţi.

(3) Proiectele de lege prezentate de Guvern, precum şi propunerile legislative ale deputaţilor acceptate de acesta sunt examinate de Parlament în modul şi după priorităţile stabilite de Guvern, inclusiv în procedură de urgenţă. Alte propuneri legislative se examinează în modul stabilit.

(4) Legile se trimit spre promulgare Preşedintelui Republicii Moldova.”

Articolul 114
Înfăptuirea justiției

„Justiţia se înfăptuieşte în numele legii numai de instanţele judecătoreşti.”

Articolul 115
Instanțele judecătorești

„(1) Justiţia se înfăptuieşte prin Curtea Supremă de Justiţie, prin curţile de apel și prin judecătorii.

[...]”

Articolul 119
Folosirea căilor de atac

„Împotriva hotărârilor judecătoreşti, părţile interesate şi organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condiţiile legii.”

Articolul 125[1]
Consiliul Superior al Procurorilor

„(1) Consiliul Superior al Procurorilor este garantul independenţei şi imparţialităţii procurorilor.

(2) Consiliul Superior al Procurorilor este constituit, în condiţiile legii, din procurori aleşi din cadrul procuraturilor de toate nivelurile şi din reprezentanţi ai altor autorităţi, instituţii publice sau ai societăţii civile. Procurorii în cadrul Consiliului Superior al Procurorilor constituie o parte importantă.

(3) Consiliul Superior al Procurorilor asigură numirea, transferarea, promovarea în funcţie şi aplicarea măsurilor disciplinare faţă de procurori.

(4) Modul de organizare şi funcţionare a Consiliului Superior al Procurorilor se stabileşte prin lege.”

29. Prevederile relevante ale Legii nr. 252 din 17 august 2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative sunt următoarele:

Articolul 11
Criteriile de evaluare

„(1) În sensul prezentei legi, evaluarea constă în verificarea integrităţii etice şi celei financiare a subiecţilor indicaţi la art. 3 alin. (1).

(2) Se consideră că subiectul nu corespunde cerinţelor de integritate etică dacă **comisia de evaluare a stabilit** că:

a) în ultimii 5 ani, a încălcat grav regulile de etică şi conduită profesională a judecătorilor sau, după caz, a procurorilor, precum şi dacă a avut un comportament arbitrar sau a emis acte arbitrare, în ultimii 10 ani, contrare normelor imperative ale legii, iar Curtea Europeană a Drepturilor Omului stabilise, anterior adoptării actului, că o decizie similară a fost contrară Convenţiei Europene pentru Drepturile Omului;

b) în ultimii 10 ani, a admis în activitatea sa incompatibilităţi şi conflicte de interese care afectează funcţia deţinută.

(3) Se consideră că subiectul evaluării nu corespunde criteriului de integritate financiară dacă comisia de evaluare are dubii serioase determinate de faptul că:

a) diferența dintre avere, cheltuieli și venituri, pentru ultimii 12 ani, depășește 20 de salarii medii pe economie, în cuantumul stabilit de către Guvern pentru anul 2023;

b) în ultimii 10 ani, a admis iregularităţi fiscale în urma cărora suma impozitului neplătit a depășit, în total, 5 salarii medii pe economie, în cuantumul stabilit de către Guvern pentru anul 2023.

[...]”

Articolul 19
Contestarea hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii sau a Consiliului Superior al Procurorilor

„(1) Prin derogare de la prevederile Codului administrativ, hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii sau, după caz, a Consiliului Superior al Procurorilor poate fi contestată de către subiectul evaluării **sau de către comisia de evaluare** în termen de 15 zile de la recepţionarea prin poştă electronică a actului respectiv.

(2) Contestaţia se depune la Curtea Supremă de Justiţie şi se examinează în termen de cel mult 30 de zile de un complet de judecată format din 3 judecători care au promovat evaluarea. Nu se admite recuzarea întregului complet de judecată, precum și depunerea cererii de recuzare cu rea-credinţă în mod repetat, abuziv, cu scopul de a tergiversa procesul de examinare a contestaţiei.

(3) Depunerea contestaţiei suspendă executarea hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii sau, după caz, a Consiliului Superior al Procurorilor. În perioada examinării contestaţiei, judecătorul vizat nu poate emite acte judecătoreşti de dispoziţie, iar procurorul vizat nu poate emite acte procesuale pentru realizarea atribuţiilor prevăzute la art. 52 alin. (1) pct. 22), 23), 25) și la art. 531 alin.(2) lit. c)–d) și h) din Codul de procedură penală nr.122/2003.

(4) Contestaţia se examinează în şedinţă publică, la care sunt invitaţi, pentru prezentarea poziţiei, subiectul evaluării, reprezentantul consiliului respectiv şi reprezentantul comisiei de evaluare.

(5) Curtea Supremă de Justiţie:

1) respinge contestaţia;

2) admite contestaţia şi:

a) dispune, o singură dată, reluarea procedurii de evaluare de către comisia de evaluare;

b) dispune, o singură dată, reluarea procedurii de evaluare de către consiliul respectiv;

c) constată promovarea **sau nepromovarea evaluării** în cazul anulării hotărârii consiliului respectiv emise după reluarea procedurii de evaluare.

(6) Curtea Supremă de Justiţie admite contestaţia doar dacă constată că, în cadrul procedurii de evaluare, au fost admise erori procedurale grave care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare sau că există circumstanţe de fapt care puteau duce la promovarea sau nepromovarea evaluării.

(7) Decizia Curţii Supreme de Justiţie este irevocabilă din momentul emiterii. Decizia se consideră emisă din momentul plasării acesteia pe pagina web oficială a Curţii Supreme de Justiţie şi se notifică participanţilor în termen de 5 zile de la data emiterii.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor excepțiilor de neconstituționalitate

30. Referitor la textul „comisia de evaluare a stabilit” din articolul 11 alin. (2) din Legea nr. 252 din 17 august 2023, autorul sesizării nr. 173g/2026 susține că nu este clar dacă concluzia comisiei trebuie să rezulte dintr-o apreciere a unui act calificat drept arbitrar de către instanțele jurisdicţionale sau dacă norma permite comisiei de evaluare să formuleze ea însăși o constatare cu privire la caracterul arbitrar al unui act emis de judecător sau procuror. Astfel, prevederile contestate nu delimitează în mod expres dacă această calificare trebuie să se întemeieze pe o constatare jurisdicțională anterioară asupra actului verificat sau dacă poate reprezenta rezultatul propriei aprecieri a comisiei. În opinia autorului excepției, textul atacat contravine drepturilor protejate de articolele 1 alin. (3), 20 alin. (1), 23 alin. (2), 39 alin. (2), 43 alin. (1) și 125^1 din Constituție.

31. Cu privire la criticile de neconstituționalitate avansate de către toți cei trei autori ai excepțiilor în raport cu textul „sau de către comisia de evaluare” din articolul 19 alin. (1) din Legea nr. 252 din 17 august 2023, aceștia susțin că prerogativa acordată comisiei de evaluare de a contesta hotărârile Consiliului Superior al Procurorilor afectează logica și structura procesului de evaluare externă a judecătorilor și a procurorilor. Autorii menționează în linii mari că, în sensul Legii nr. 252 din 17 august 2023, comisia de evaluare nu dispune de drepturi și libertăți care ar putea fi încălcate prin hotărârile Consiliilor și care ar justifica existența unui drept de atac. Potrivit autorilor, textul criticat îi permite unei autorități administrative care nu beneficiază de o reglementare constituțională să conteste efectele juridice ale unei hotărâri de promovare a evaluării emise de Consiliul Superior al Procurorilor, fapt care afectează stabilitatea carierei subiectului vizat. Autorii au mai subliniat că prin acordarea către comisia de evaluare a prerogativei de a contesta hotărârile Consiliului Superior al Procurorilor, fără ca aceasta să pretindă încălcarea unui drept propriu, legislatorul modifică însăși funcția constituțională a contenciosului administrativ, transformând un mecanism destinat protecției persoanei împotriva autorităților publice într-un instrument prin care autoritatea publică poate solicita înlăturarea unui act favorabil persoanei evaluate. Prin urmare, prevederile atacate contravin articolelor 1 alin. (3), 4, 7, 20 alin. (1), 23 alin. (2), 28, 39 alin. (2), 43 alin. (1), 53 alin. (1), 54 și 125^1 alineatele (1) şi (3) din Constituție.

32. Totodată, autorul sesizării nr. 146g/2026 afirmă că textul contestat este în contradicție cu articolul 79 alin. (1) din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, care prevede că hotărârile Consiliului Superior al Procurorilor pot fi contestate de „orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său”.

33. De asemenea, cu referire la același text, autorul excepției nr. 146g/2026 a formulat și critici de neconstituționalitate extrinseci. Autorul sesizării afirmă că, la 6 iulie 2023 și la 31 iulie 2023, proiectul de lege privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor a fost adoptat de Parlament în prima și, respectiv, în a doua lectură. Ulterior, la 16 august 2023, Parlamentul a recepționat un demers din partea Președintelui Republicii Moldova, prin care legea a fost trimisă pentru reexaminare, însoțită de unele propuneri de îmbunătățire. Una dintre propunerile vizate în demers se referea la completarea articolului 19 alin. (1) din Legea menționată cu textul „sau de către comisia de evaluare”. Propunerea în discuție a fost acceptată de comisia parlamentară de profil și a fost adoptată la 17 august 2023, într-o singură ședință plenară. În opinia autorului, dat fiind faptul că Președintele Republicii Moldova avea mai multe propuneri care, în partea contestată, modificau esențial textul proiectului de lege, era necesară respectarea exigențelor articolului 74 din Constituție și votarea acestuia în două lecturi.

34. Cu referire la textul „sau nepromovarea evaluării” din articolul 19 alin. (5) pct. 2) lit. c) din Legea nr. 252 din 17 august 2023, autorii sesizărilor menționează că acesta contravine rolului constituțional al Consiliului Superior al Procurorilor și statutului juridic al Curții Supreme de Justiție. În opinia autorilor, Curtea Supremă de Justiție nu este un organ de evaluare a procurorilor și nu se poate substitui competenței comisiei de *vetting* pentru a emite decizii privind constatarea nepromovării evaluării de către un procuror sau judecător evaluat pozitiv și privind punerea în aplicare a efectelor juridice care decurg din aceasta. De asemenea, autorii afirmă că, în cazul adoptării de către instanța supremă a unei soluții definitive de nepromovare a evaluării, aceasta nu mai exercită controlul unui act administrativ, ci adoptă ea însăşi soluția administrativă asupra fondului procedurii de evaluare, exercitând astfel o competență decizională pe care Constituția o rezervă în exclusivitate Consiliului Superior al Procurorilor. Din acest motiv, autorii susțin incidența articolelor 20 alin. (1), 28, 39 alin. (2), 43 alin. (1), 114, 115 alin. (1), 119 și 125^1 alineatele (1) şi (3) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

35. Examinând admisibilitatea sesizărilor privind excepțiile de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

36. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative, ține de competența Curții Constituționale.

37. Sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate de părți în proces (*i.e.* persoane terțe). În jurisprudența sa, Curtea a reținut că orice parte sau participant la proces care poate demonstra rolul său de „victimă” în sensul articolului 34 din Convenție poate fi subiect al excepției de neconstituționalitate (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 36 din 22 martie 2022, §§ 27-30 și jurisprudența citată acolo). Astfel, Curtea constată că excepțiile au fost formulate de subiectele cărora li s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

38. Obiecte ale excepțiilor de neconstituționalitate sunt textele menționate *supra* la § 1.

39. Totodată, Curtea observă că, deși unele prevederi ale articolelor 11 alin. (2) și 19 alin. (5) din Legea nr. 252 din 17 august 2023 au constituit anterior obiecte ale controlului de constituționalitate prin Hotărârea nr. 2 din 16 ianuarie 2025 (§§ 96, 112-117, 134-137, 147-155), Curtea observă că acestea au fost examinate prin prisma altor critici de neconstituționalitate decât cele la care se raportează autorii excepțiilor, iar articolul 19 alin. (1) din Legea menționată nu a fost obiect al controlului de constituționalitate. Prin urmare, Curtea constată că, sub acest aspect, condiția de admisibilitate este îndeplinită.

40. Excepţiile de neconstituţionalitate au fost ridicate în cadrul examinării a trei contestații formulate de Comisia de evaluare a procurorilor împotriva hotărârilor Consiliului Superior al Procurorilor privind promovarea evaluării externe de către dnii Andrei Balan, Vasile Plevan și Victor Cazacu, în calitate de procurori în cadrul Procuraturii Anticorupție. Prin urmare, Curtea admite că normele contestate ar putea fi aplicate la examinarea cauzelor în care au fost ridicate excepţiile de neconstituţionalitate.

41. O altă condiţie obligatorie pentru ca excepţia de neconstituţionalitate să poată fi examinată în fond este incidenţa unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorilor excepțiilor, dacă prevederile contestate aplicabile la soluționarea cauzelor reprezintă o ingerinţă într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 155 din 30 octombrie 2025, § 18).

42. Autorii excepției susțin că prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 4 (*drepturile și libertățile omului*), 6 (*separația și colaborarea puterilor*), 7 (*Constituția, Lege Supremă*), 20 (*accesul liber la justiție*), 23 alin. (2) (*calitatea legii*), 26 (*dreptul la apărare*), 28 (*dreptul la viața intimă, familială și privată*), 39 (*dreptul la administrare*), 43 (*dreptul la muncă și la protecția muncii*), 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*), 74 (*adoptarea legilor și a hotărârilor*), 114 (*înfăptuirea justiției*), 115 (*instanțele judecătorești*), 119 (*folosirea căilor de atac*) și 125[1] (*Consiliul Superior al Procurorilor*) din Constituţie.

43. În jurisprudenţa sa, Curtea a reţinut că articolele 1 alin. (3), 4, 6 și 7 din Constituţie comportă un caracter general. Acestea nu pot reprezenta repere separate şi nu pot fi invocate de sine stătător, ci numai în coroborare cu o altă prevedere din Constituţie, care trebuie să fie aplicabilă (a se vedea DCC nr. 166 din 13 noiembrie 2025, § 50).

44. De asemenea, Curtea a menționat că articolele 23 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate autonomă. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existenţa unor ingerinţe în drepturile fundamentale garantate de Constituţie. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinţei abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituţie Curtea poate pune în operă prevederile acestor articole (a se vedea DCC nr. 57 din 29 mai 2025, § 20).

45. Cu referire la articolul 119 din Constituție, Curtea notează că autorii sesizărilor nr. 173g/2026 și nr. 230g/2026 nu au argumentat în ce măsură

normele contestate afectează acest articol, motiv pentru care Curtea nu îl poate reține în analiza sa.

(a) Referitor la marja de apreciere a comisiei de evaluare

46. Autorul sesizării nr. 173g/2026 a susținut că textul „comisia de evaluare a stabilit” din articolul 11 alin. (2) din Legea nr. 252 din 17 august 2023 nu precizează dacă concluzia comisiei trebuie să rezulte dintr-o apreciere a unui act calificat drept arbitrar de către instanțele jurisdicţionale sau dacă norma permite comisiei de evaluare să formuleze ea însăși o constatare cu privire la caracterul arbitrar al unui act emis de judecător sau procuror.

47. Curtea observă că autorul sesizării nu a argumentat în ce măsură articolele 20 alin. (1), 39 alin. (2) și 125^1 din Constituție sunt incidente în acest capăt al excepției. În situaţii similare, Curtea a respins ca inadmisibile sesizările formulate astfel, precizând că simpla trimitere la un text din Constituţie, fără explicarea pretinsei neconformităţi a prevederilor legale contestate cu acesta, nu echivalează cu un argument (a se vedea DCC nr. 52 din 29 mai 2025, § 22; DCC nr. 89 din 21 mai 2026, § 28).

48. Ținând cont de faptul că unele concluzii formulate de comisia de evaluare pot sta la baza soluției de nepromovare a evaluării de către subiect și pot conduce la eliberarea din funcție a acestuia, Curtea urmează să verifice incidența articolului 43 din Constituție la dispozițiile criticate.

49. Curtea menționează că, pe baza Legii nr. 252 din 17 august 2023, comisiile de evaluare dețin următoarele competențe: a) colectează, acumulează şi verifică, prin mijloace neinterzise de lege, toate informaţiile relevante pentru evaluare; b) accesează gratuit orice sistem informaţional care conţine informaţii relevante pentru realizarea mandatului acestora, inclusiv prin intermediul platformei de interoperabilitate (MConnect); c) solicită informaţii de la subiectul evaluării; d) solicită şi obţin gratuit informaţii de la alte persoane fizice şi juridice de drept public sau privat, inclusiv de la instituţiile financiare; e) audiază subiectul evaluării şi alte persoane care deţin informaţii relevante pentru evaluare; f) efectuează evaluarea şi aprobă rapoarte privind rezultatele evaluării; g) alte competenţe prevăzute de prezenta lege (articolul 4 alin. (5) din Lege).

50. Curtea reține că evaluarea extraordinară a subiecţilor indicaţi la articolul 3 alin. (1) constă în verificarea integrităţii etice şi a celei financiare (a se vedea articolul 11 alin. (1) din Lege). În special, legislatorul a prevăzut prerogativa comisiei de evaluare de a stabili dacă subiectul supus evaluării: (i) întrunește cerinţele de integritate etică prevăzute de articolul 11 alin. (2) din Lege; (ii) corespunde criteriilor de integritate financiară prevăzute la articolul 11 alin. (3) din Lege.

51. De asemenea, legislatorul a prevăzut că, pentru a determina dacă subiectul evaluat corespunde cerințelor/criteriilor de integritate etică și financiară, comisia de evaluare va putea verifica și respectarea de către subiectul evaluării a aspectelor prevăzute expres la articolul 11 alin. (4) literele a) – f) din Lege, precum și „a altor aspecte relevante pentru verificarea criteriilor prevăzute la alin. (2) și (3)” (a se vedea litera g) din același articol).

52. În urma evaluării, legislatorul a obligat completul de evaluare să întocmească un raport motivat cu privire la evaluare, care să conţină faptele relevante, motivele şi concluzia privind promovarea sau nepromovarea evaluării. Respingerea unor dovezi prezentate de subiectul evaluării trebuie motivată în raport (articolul 17 alin. (1) din Lege). Raportul de evaluare, împreună cu dosarul de evaluare, care conține toate materialele aferente evaluării acumulate în procesul de evaluare, se transmite Consiliului Superior al Procurorilor în cel mult 3 zile de la aprobare (articolul 17 alin. (6) din Lege).

53. Prin urmare, Curtea observă că legislatorul a stabilit suficiente repere pentru ca comisia de evaluare să poată acumula informații, să le supună analizei, să raporteze faptele și probele acumulate la criteriile prevăzute la articolul 11 alineatele (2), (3) și (4) din Lege în vederea formulării concluziilor privind promovarea sau nepromovarea evaluării.

54. Referitor la prerogativa comisiei de a stabili caracterul arbitrar al unui act emis de subiectul vizat, în Hotărârea nr. 2 din 16 ianuarie 2025, Curtea a analizat, *inter alia*, textul „comportament arbitrar sau a emis acte arbitrare” din articolul 11 alin. (2) din Legea nr. 252 din 17 august 2023. În acest sens, Curtea a menționat că, pentru a elucida înţelesul textelor contestate, destinatarii pot avea în vedere, inclusiv sensul atribuit acestei noţiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, de exemplu, în cauza *Bochan v. Ucraina (nr. 2)*, 5 februarie 2015, § 62, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească este arbitrară dacă, în esenţă, nu are nicio bază juridică în dreptul intern şi nu stabileşte nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă şi rezultatul procedurii. Curtea Europeană consideră că o asemenea decizie reprezintă o „denegare a dreptăţii”. De asemenea, în cauza *Balliktaş Bingöllü v. Turcia*, 22 iunie 2021, § 75, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost comisă o „eroare vădită” dacă instanţa a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanţă rezonabilă nu ar comite-o vreodată şi că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii (a se vedea HCC nr. 2 din 16 ianuarie 2025, § 148).

55. De asemenea, Curtea a evidențiat că articolul 11 alin. (6) din Legea nr. 252 din 17 august 2023 stabileşte limitele intervenţiei comisiei de evaluare în faptele examinate anterior de alte autorităţi. În cazul actelor adoptate de entităţi cu competenţe în domenii similare competenţelor comisiei de evaluare, teza a II-a din acest alineat prevede că pentru comisia de evaluare actele în discuţie nu au o valoare prestabilită. În cazul hotărârii irevocabile pronunţate de instanţele judecătoreşti, teza a III-a din acest alineat stabileşte regula generală potrivit căreia constatările din hotărârile judecătoreşti irevocabile se iau în considerare în mod obligatoriu de către comisia de evaluare. Acelaşi alineat prevede o excepţie de la această regulă în cazurile în care comisia de evaluare consideră că hotărârile pronunţate sunt arbitrare sau vădit nerezonabile. Pentru a stabili caracterul arbitrar al comportamentului sau al actelor emise de subiectul evaluat, comisia trebuie să demonstreze întrunirea celor două condiţii cumulative de la articolul 11 alin. (2) lit. a) din Lege, *i.e.* actul este contrar normelor imperative ale legii şi

există o hotărâre a Curţii Europene a Drepturilor Omului pronunţată într-un caz similar.

56. Mai mult, aprecierea caracterului arbitrar al comportamentului sau al actelor emise de subiectul evaluat de către Comisia de evaluare trebuie confirmată de Consiliul Superior al Magistraturii sau de Consiliul Superior al Procurorilor, după caz (a se vedea HCC nr. 2 din 16 ianuarie 2025, §§ 151-152).

57. Astfel, de vreme ce comisiile de evaluare nu sunt organe decizionale, iar soluția de promovare sau nepromovare a evaluării de către subiect este luată, în cele din urmă, de către autoritățile constituționale (Consiliul Superior al Magistraturii/Consiliul Superior al Procurorilor), Curtea nu reține incidența articolului 43 din Constituție și, prin urmare, declară sesizarea nr. 173g/2026 inadmisibilă în acest capăt al său.

(b) Prerogativa comisiei de evaluare de a contesta hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor

58. Cu privire la incidența articolului 74 din Constituție, în cazul textului „[...] sau de către comisia de evaluare [...]” din articolul 19 alin. (1) din Legea nr. 252 din 17 august 2023, autorul sesizării nr. 146g/2026 a pretins că după trimiterea legii adoptate inițial spre reexaminare legislativului de către Președinte, Parlamentul, contrar prevederilor articolului 74 alin. (1) din Constituție, nu a respectat exigența votării legii organice în două lecturi.

59. În ceea ce privește criticile extrinseci formulate de autorul excepției nr. 146g/2026 referitoare la pretinsa viciere a procedurii de adoptare a legii în Parlament, Curtea reține că trebuie făcută o distincție între procedura ordinară de adoptare a legilor, reglementată de articolul 74 din Constituție, și procedura de reexaminare a legilor la solicitarea Președintelui Republicii Moldova, reglementată de articolul 93 alin. (2) din Constituție. În Hotărârea nr. 3 din 28 februarie 1996, Curtea a stabilit că procedura de reexaminare constituie o procedură legislativă complementară, Președintele țării având competența de a cere Parlamentului „reexaminarea legii pentru orice motive, începând cu inacceptabilitatea unor texte şi terminând cu îndreptarea unor erori materiale”. În executarea Hotărârii nr. 3 din 28 februarie 1996, Parlamentul a prevăzut că „[o]biecţiile Preşedintelui Republicii Moldova se supun examinării conform procedurii prevăzute de prezentul Regulament pentru examinarea amendamentelor [...]” (a se vedea articolul 74 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797 din 2 aprilie 1996). În această cauză, Curtea notează că, la adoptarea prevederilor contestate, Parlamentul a respectat exigențele articolelor 74 alin. (1) și 93 alin. (2) din Constituție.

60. În subsidiar, Curtea reiterează că este competentă să verifice constituționalitatea legilor sub aspect procedural dacă autorul excepției de neconstituționalitate demonstrează că a fost afectat în mod personal prin pretinsele erori ale legislativului (a se vedea DCC nr. 83 din 19 iulie 2024, § 27; DCC nr. 32 din 27 februarie 2025, § 22; DCC nr. 166 din 13 noiembrie 2025, § 54).

61. Referitor la criticile de substanță, Curtea observă că, în acest capăt al sesizărilor, autorii au invocat prevederile articolelor 20, 26, 28, 39 alin. (2), 43 alin. (1), 53 alin. (1) și 125^1 din Constituție.

62. În același timp, autorii sesizărilor au mai susținut că textul „[...] sau de către comisia de evaluare [...]" din articolul 19 alin. (1) din Lege „contravine principiului securității raporturilor juridice, componentă esențială a statului de drept consacrat de articolul 1 alin. (3) în conjuncție cu articolul 20 din Constituție", deoarece ar permite unui organ care nu este prevăzut de Constituție, *i.e.* Comisiei de evaluare, care nu deține competența de a decide asupra carierei procurorilor, să conteste hotărârea unei autorități constituționale, *i.e.* Consiliul Superior al Procurorilor. Autorii consideră că această competență ar împiedica „consolidarea efectelor" juridice ale hotărârilor Consiliului Superior al Procurorilor și ar afecta securitatea raporturilor juridice. De asemenea, autorii au mai pretins că prerogativa comisiei de a contesta hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor ar presupune instituirea unui mecanism susceptibil „să golească de conținut efectele unui act emis de autoritatea constituțională competentă" și ar menține persoana vizată, și anume procurorul, „într-o stare permanentă de incertitudine juridică".

63. Articolul 20 alin. (1) din Constituție le garantează persoanelor dreptul la satisfacţie efectivă din partea instanţelor judecătoreşti competente împotriva actelor care le încalcă drepturile, libertăţile şi interesele legitime. Așadar, în baza acestei norme constituționale, Parlamentul are obligația pozitivă de a reglementa un remediu judiciar împotriva actelor care afectează drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanelor.

64. În jurisprudența sa, Curtea a constatat incidența accesului liber la justiție în cazul normelor care stabileau impedimente procedurale în acest sens (a se vedea, de exemplu, HCC nr. 37 din 7 decembrie 2021, HCC nr. 20 din 3 noiembrie 2022, HCC nr. 20 din 26 septembrie 2024). În cauzele menționate, Curtea a constatat incidența articolului 20 alin. (1) din Constituție, din motiv că autorii excepțiilor au fost limitați în dreptul lor de a se adresa în justiție.

65. Spre deosebire de cazurile menționate, în prezenta cauză autorii excepțiilor nu invocă incidența accesului liber la justiție pentru că norma contestată i-ar împiedica în mod personal să conteste în instanță un act care le afectează drepturile, ci faptul că aceasta îi permite comisiei de evaluare să conteste un act care îi vizează. Din această perspectivă, Curtea reține că norma contestată nu îi privează pe autori de dreptul de a contesta în instanță un act care le afectează drepturile și libertățile, în sensul articolului 20 alin. (1) din Constituție. Mai mult decât atât, Curtea subliniază că articolul 20 alin. (1) din Constituție garantează accesul persoanei la justiție pentru apărarea drepturilor, libertăților și intereselor sale legitime, fără a interzice Parlamentului să reglementeze, în cazuri determinate, posibilitatea unor entități de a sesiza instanțele judecătorești în vederea realizării competențelor acestora. Astfel, chestiunea pusă în discuție de autorii excepției excedează domeniului de aplicare al articolului 20 alin. (1) din Constituție.

66. Mai mult, Curtea notează că prerogativa comisiei de evaluare de a contesta hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nu îl privează pe

subiectul evaluării de posibilitatea de a interveni în proces și de a participa la proces, cu toate garanțiile care derivă din acest drept. Punerea în discuție a hotărârii Consiliului Superior al Procurorilor în fața Curții Supreme de Justiție reprezintă o garanție suplimentară a faptului că procedura de evaluare, în integralitatea sa, va beneficia de un control judiciar deplin și efectiv din partea celui mai înalt for jurisdicțional al țării, în acord cu competențele stabilite la articolul 19 alin. (5) din Legea nr. 252 din 17 august 2023. Din acest motiv, Curtea nu constată incidența articolului 26 din Constituție, invocat în special de autorul excepției nr. 230g/2026.

67. Prin raportare la articolul 53 din Constituţie, indicat de autorii excepțiilor nr. 173g/2026 și nr. 230g/2026, Curtea a reținut în jurisprudența sa că acest articol obligă statul să-i ofere persoanei, prin intermediul instanțelor de judecată, remedii efective în vederea apărării drepturilor şi a intereselor sale în cazul în care această persoană pretinde că a fost vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri (a se vedea DCC nr. 65 din 9 aprilie 2026, § 22).

68. În situația juridică analizată, autorii sesizărilor nr. 173g/2026 și nr. 230g/2026 pun în discuție prerogativa comisiei de evaluare extraordinară de a formula o contestație împotriva actelor unei autorități publice. Pentru a demonstra incidența acestui articol, autorii trebuie să explice în ce măsură acordarea acestei prerogative comisiei de evaluare le limitează dreptul de a obține recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei în caz de vătămare într-un drept legal al lor de către o autoritate publică. Prin urmare, de vreme ce autorii rămân a fi subiecți învestiți cu dreptul de depunere a contestației (a se vedea articolul 19 alin. (1) din Legea nr. 252 din 17 august 2023), Curtea nu poate reține incidența articolului 53 din Constituție.

69. Referitor la articolul 125^1 din Constituție, Curtea subliniază că Consiliul Superior al Procurorilor este garantul independenţei şi imparţialităţii procurorilor. Totodată, Consiliul Superior al Procurorilor asigură numirea, transferarea, promovarea în funcție și aplicarea măsurilor disciplinare față de procurori (articolul 125^1 alin. (3) din Constituție).

70. Pe de altă parte, Curtea reține că legislatorul, care are competența constituțională de a reglementa prin lege organică „procedura de judecată” a cauzelor examinate de instanțele de judecată (a se vedea articolul 115 alin. (4) din Constituție), a prevăzut că „hotărârea [...] Consiliului Superior al Procurorilor poate fi contestată de subiectul evaluării sau de către comisia de evaluare [...]”. În acest sens, legislatorul, în realizarea prerogativei sale constituționale de a stabili subiecții cărora li se recunoaște dreptul de a contesta hotărârile Consiliului Superior al Procurorilor, a abilitat atât comisia de evaluare, cât și subiectul evaluării cu capacitatea procesuală de a contesta hotărârile Consiliului și de a solicita verificarea legalității acestora de către o instanță competentă.

71. Curtea observă că prerogativa comisiei de evaluare de a contesta hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor la Curtea Supremă de Justiție își are rațiunea în verificarea integrității etice și financiare a procurorilor și sporirea încrederii societății în profesia care contribuie la înfăptuirea justiției.

72. Curtea menționează că legislatorul a calificat comisia drept o componentă instituțională importantă a mecanismului de evaluare a procurorilor. Pentru că evaluarea reprezintă un exercițiu excepțional de asigurare a Procuraturii cu procurori care întrunesc criteriile de integritate etică și financiară, comisiei de evaluare i s-au acordat prerogative de acumulare a informației relevante pentru evaluarea procurorilor, de audiere a procurorilor supuși evaluării și de întocmire a unui raport de evaluare a subiectului evaluat care să conțină faptele relevante, motivele și concluzia privind promovarea/nepromovarea evaluării. Pentru a-i permite să realizeze acest interes public, legislatorul a acordat comisiei de evaluare competența de a contesta hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor prin care a fost respins raportul de evaluare. Competența comisiei de a contesta hotărârea nu echivalează cu exercitarea unui control asupra Consiliului sau impunerea propriei opinii/concluzii, ci constituie o solicitare adresată Curții Supreme de Justiție pentru a verifica legalitatea hotărârii în condițiile și limitele prevăzute de lege. Verificarea legalității hotărârii nu reprezintă o desconsiderare a unei autorități constituționale, de vreme ce, potrivit regulii generale, toate hotărârile Consiliului pot fi contestate în instanța de judecată, inclusiv hotărârile de promovare/nepromovare a evaluării de către subiecții supuși procedurii de evaluare. Așadar, Curtea conchide că comisia nu contestă hotărârea pentru că i s-ar fi încălcat un eventual drept, ci pentru că legislatorul i-a acordat, în cadrul mecanismului de evaluare extraordinară a procurorilor, o capacitate procesuală de a contesta actele Consiliului Superior al Procurorilor.

73. În această arhitectură instituțională, Consiliul Superior al Procurorilor rămâne autoritatea constituțională căreia îi revine competența primară de a decide asupra rezultatului evaluării, în timp ce Curtea Supremă de Justiție exercită un control jurisdicțional asupra hotărârii Consiliului. Posibilitatea sesizării instanței de către comisie nu modifică această repartizare a competențelor, întrucât instanța nu este ținută de concluziile formulate de comisie în raport, iar hotărârea Consiliului poate fi anulată numai în condițiile și pentru motivele stabilite de lege. Prin urmare, Curtea nu constată incidența articolului 125^1 din Constituție.

74. Totodată, de vreme ce contestarea hotărârii Consiliului Superior al Procurorilor de către comisia de evaluare nu afectează statutul constituțional al procurorului, Curtea nu reține nici incidența articolelor 28, 39 alin. (2) și 43 alin. (1) din Constituție.

75. Referitor la pretinsa neconcordanță dintre dispozițiile contestate și unele prevederi din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, sesizată de către autorul sesizării nr. 146g/2026, în partea ce ține de subiecții cărora li s-a acordat dreptul de a contesta hotărârile Consiliului Superior al Procurorilor, Curtea reține că o pretinsă incompatibilitate sau neconcordanţă între două sau mai multe norme infraconstituţionale cuprinse în acte normative distincte sau în acelaşi act normativ nu constituie o problemă de constituţionalitate, ci una de aplicare a legii. În sensul articolului 72 din Constituție, Codul administrativ, Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură și Legea nr. 252 din 17 august 2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative sunt

legi organice, având aceeași forță juridică. Prin urmare, eventuala neconcordanță dintre dispozițiile acestor acte normative urmează a fi soluționată prin aplicarea regulilor de interpretare și de aplicare a legii, potrivit regulilor *lex specialis* şi, după caz, *lex posterior* (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 20 din 26 septembrie 2019, § 30; DCC nr. 60 din 2 aprilie 2026, § 28).

76. Din aceste motive, Curtea declară inadmisibile excepțiile în partea referitoare la textul „sau de către comisia de evaluare” din articolul 19 alin. (1) din Lege.

(c) Referitor la competența Curții Supreme de Justiție de constatare a nepromovării evaluării

77. Referitor la textul „sau nepromovarea evaluării” din articolul 19 alin. (5) pct. 2) lit. c) din Legea nr. 252 din 17 august 2023, autorii excepțiilor au menționat, în principal, că acesta contravine rolului constituțional al Consiliului Superior al Procurorilor, în calitatea sa de unic organ constituțional decident asupra numirii şi eliberării din funcție a procurorilor, fapt care face incident articolul 125^1 din Constituție. Totodată, autorii au afirmat incidența articolelor 28, 39 alin. (2), 43 alin. (1), 114 și 115 alin. (1) din Constituție.

78. Curtea observă că, în ceea ce privește examinarea contestației împotriva hotărârii Consiliului Superior al Procurorilor, Parlamentul a abilitat Curtea Supremă de Justiție cu următoarele competențe: 1) să respingă contestația; 2) să admită contestația și: a) să dispună, o singură dată, reluarea procedurii de evaluare de către comisia de evaluare; b) să dispună, o singură dată, reluarea procedurii de evaluare de către consiliul respectiv; c) să constate promovarea sau nepromovarea evaluării în cazul anulării hotărârii consiliului respectiv emise după reluarea procedurii de evaluare. Totodată, Curtea Supremă de Justiție admite contestaţia doar dacă constată că, în cadrul procedurii de evaluare, au fost admise erori procedurale grave care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare sau că există circumstanţe de fapt care puteau duce la promovarea sau nepromovarea evaluării (a se vedea articolul 19 alineatele (5) și (6) din Legea nr. 252 din 17 august 2023).

79. În jurisprudența sa relevantă, Curtea a stabilit că la examinarea contestațiilor instanța supremă trebuie să efectueze un control judiciar deplin în privința tuturor circumstanțelor de fapt și de drept ale cauzei, cu respectarea tuturor exigențelor unui proces echitabil. Efectivitatea și plenitudinea unui control judiciar constau în a oferi persoanei posibilitatea să beneficieze de șansa obținerii unei soluții legale. Astfel, instanța supremă poate să verifice elementele faptice ale cauzei, care ar fi putut conduce la o altă soluție privind fondul cauzei, dar și elementele de procedură, în cazul în care gravitatea carențelor procedurale este în măsură să afecteze caracterul echitabil al procedurii de evaluare și, implicit, să atragă ilegalitatea hotărârii Consiliului respectiv (a se vedea DCC nr. 166 din 13 noiembrie 2025, §§ 74-75).

80. Referitor la competența Curții Supreme de Justiție de a constata promovarea sau nepromovarea evaluării de către subiect în cazul anulării

hotărârii Consiliului, Curtea reține că Parlamentul i-a acordat instanței supreme o asemenea prerogativă doar în eventualitatea în care procedura de evaluare a fost reluată anterior.

81. Potrivit jurisprudenței Curții Europene, de regulă, este inerent conceptului de control judecătoresc ca, în eventualitatea admiterii unui recurs, instanţa de control să aibă competenţa de a casa decizia contestată şi fie să pronunţe o nouă decizie, fie să trimită cauza la rejudecare aceluiaşi organ sau unui organ diferit (a se vedea *Ramos Nunes de Carvalho e Sá v. Portugalia* [MC], 6 noiembrie 2018, § 184).

82. De asemenea, Curtea Europeană a menționat că articolul 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului impune, de principiu, ca o instanță sau un tribunal să fie competent să examineze toate chestiunile de fapt și de drept care sunt relevante pentru litigiul pe care îl judecă (a se vedea *Sigma Radio Television Ltd v. Cipru*, 21 iulie 2011, §§ 151-157; *Ozdil și alții v. Republica Moldova*, 11 iunie 2019, § 68). Acest fapt presupune, în special, că instanța trebuie să aibă competența de a examina, pe fond, punct cu punct, fiecare dintre motivele litigiului, fără să refuze examinarea vreunuia dintre ele, și să motiveze în mod clar respingerea lor. Referitor la fapte, instanța trebuie să fie în măsură să le examineze pe cele care sunt esențiale pentru cazul justițiabilului (*Pişkin v. Turcia*, 15 decembrie 2020, § 131).

83. Mai mult, în unele avize ale Comisiei de la Veneția s-a subliniat că competența de a remedia o situație juridică ar trebui să fie efectivă. Prin urmare, Curtea Supremă de Justiție ar trebui să aibă dreptul de a lua o decizie definitivă și obligatorie în cazul în care trimiterea la Consiliul Superior al Magistraturii/Consiliul Superior al Procurorilor sau la comisia de evaluare nu conduce la un rezultat satisfăcător, fapt necesar pentru efectivitatea remediului judecătoresc. În același timp, Comisia de la Veneția a evidențiat că motivul care stă la baza acestei recomandări constă în caracterul ineficient al opțiunii de trimitere. Aceasta poate conduce la un șir de audieri repetate și poate complica întreaga procedură (a se vedea CDL-AD(2023)005, §§ 100, 110; CDL-AD(2023)023, § 26).

84. Luând în considerare reperele enumerate mai sus, Curtea reiterează că, în lipsa unei soluții definitive cu privire la rezultatele evaluării într-un timp util, șirul de trimiteri repetate la reexaminare poate conduce la o incertitudine juridică prelungită, la tergiversarea nejustificată a procedurii și, implicit, la încălcarea garanțiilor constituționale ale subiectului, cu toate consecințele care decurg. Totodată, competența Curții Supreme de Justiție de a constata promovarea sau nepromovarea evaluării nu o substituie pe cea a Consiliului Superior al Procurorilor, întrucât ea intervine doar în cazul anulării hotărârii consiliului respectiv emise după reluarea procedurii de evaluare, adică după ce Consiliul a avut deja posibilitatea să se pronunțe asupra rezultatelor evaluării într-o procedură reluată.

85. Curtea ajunge la concluzia că prevederile contestate păstrează competența primară a Consiliului Superior al Procurorilor de a decide asupra rezultatului evaluării, asigurând, în același timp, controlul jurisdicțional al hotărârilor acestuia de către Curtea Supremă de Justiție, în limitele stabilite de lege. Posibilitatea instanței supreme de a pronunța o soluție definitivă cu privire la rezultatul evaluării doar după reluarea procedurii și în condițiile

restrictive prevăzute de articolul 19 alin. (6) din Lege nu înseamnă realizarea unei noi evaluări externe și nici nu echivalează cu arogarea competenței constituționale a Consiliului. Prin urmare, Curtea nu constată incidența articolelor 28, 39 alin. (2), 43 alin. (1), 114, 115 alin. (1) și 125^1 alineatele (1) și (3) din Constituție.

86. Pentru că nu s-a demonstrat incidența unui drept fundamental, Curtea constată că nici articolele 1 alin. (3), 4, 6, 7, 23 alin. (2) și 54 din Constituție nu sunt incidente.

87. Pe baza celor menționate, Curtea constată că sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate nu întrunesc condițiile de admisibilitate și nu pot fi acceptate pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2), (3) lit. d) și (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibile* sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 252 din 17 august 2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative, după cum urmează:

(a) textul „comisia de evaluare a stabilit” din articolul 11 alin. (2);

(b) textul „[...] sau de către comisia de evaluare [...]” din articolul 19 alin. (1);

(c) textul „[...] sau nepromovarea evaluării [...]” din articolul 19 alin. (5) pct. 2) lit. c),

ridicate de dl avocat Petru Balan, în interesele dlui Andrei Balan, parte în dosarul nr. 3-6/2026, de dl Vasile Plevan, parte în dosarul nr. 3-7/2026, și de dl Victor Cazacu, parte în dosarul nr. 3-13/2026, toate pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință **Liuba ȘOVA**

Chișinău, 6 noiembrie 2026
DCC nr. 164
Dosarul nr. 146g/2026